

Xarbaaxi Yonnen bi

[Page 1]

Bismi l-Lāhi Raḥmāni Raḥīmi. Wa ṣalla l-Lāhu ta‘ālā ‘alā sayyidinā

Muhammadin wa sallim

Alḥamdu li l-Lāhi ma santati Boroom

Bi ma xamal Bamba mi mësula am moroom

Thumma salāmāni na dal yonnen bi gën

Mook ñoñam ak saabaam ya ak xeetam wa gën

Ba ma jógee cag njëkk Mákka laa nàmmoon

Ak Madiina ak Shaam ndeke Mbàkke laa jëmoon

Ndekete leerug Bamba gee moo ma ñoddiwoon

May dox di pëm-pëmi ba Yàlla moo ma ko won

Ma nga ma booleek moom mu yee ma ciy nelaw

Won ma meloy yonnen ba dootu ma selaw

Jombul bu doom xàmmee ngënéelal maamam

Ñjéem baay ba baax na doom ja jëf nib jaamam

Bu ko defee ngënéeli baay ba won ko

Ngënéeli maamam ba mu sax ci way ko

Moo tax ba Kayrey wane xarbaaxi Nabii

Ak ngënéelam ndax mu bég ci wone bii

Baaxug Sëriñ mooy tax nga xam baaxug Rasuul

Ngir Ghawthu mooy seetub Rasuul bu leen ko suul

Booy séetandook séetug boroom jisi meloom

Ku lay meloom bir léé nga raññee ay soloom

Bamba moo ma won may wone xarbaaxi yonnen

Yudul worook la góor ya taalifoon fi nun

Mu xéy diggéeb téere bu suuxal téere yi

Muy alquraan ciy taawiilam tiiñ fóore yi

Gànnaw ba xar na weer wi yaari weer yu wér

Ñu ande penku nii ba suux keroog bu wér

[Page 2]

Doju Qurayshin la fa wénn weer wa tiim

Wa ca des it doj wa ci ab soowam la tiim

Xarbaax yu rëy yaa tambale ci alquraan

Ngir mësul yér ab téere jiitu alquraan

Lii tax ba alquraan di xarbaaxi yonnen

Al-Ummiyu juy al-Ummiyu yar la moom yonnen

Fukki guddi ak ñenent la weer wile xaroon

At ya juróom ñenent la yonnen ga weroon

Buur Yalla dolli gëm ñoo xam ne ñoo gëmoon

Yéefer ya naan liik njabar la moom la mën

Ñu gëm ña naag njabar du daj àdduna ji

Xarug dënnam ga néef na it bokk na ci

Xabaar ba yonnen wax ca Bayti Maqdis

Te mësula jis néeg ba taxul kat dara des

Jibriil moo fab néeg ba andil ko Mákka

Musulu leen ko fii la Mákka mokke

Jëngoon na it jant ba bis mu baña so

Ba ña mu wax àggsi keroog muy doora so

Guddig rañaan ga la daje ak ñoom ne leen

Ña jëggiwoon bis bi ma wax ngeen séenu leen

Jëngoon na it jant ba bis cib ñaanam

Ba Aliyyoom ma julli tàkkusaanam

La ko waral ngegenu woon ci luppam

Ba jant so mu ñaan mu dellu ci boppam

Ba ñu wëree kér ga te doon ko bëgga ray

La génn sànni suuf ca seen kaw lii ka rëy

Ña suuf sa laal ci ñooma dee keroog Badar

Xarbaaxi yonnen rëy na lool xel du ko dar

[Page 3]

Mu jéaggi nit ña dem ba and ak Siddiiq

Dem ba ca biir xunt ma raw kuy zindiiq

Xeñ nañu xeñ jisu ñu ludul pitax mu nen

Ak jargoñ ak lëndëm ga lii waarr nanu nun

Garab ga sax ci buntu xunt ma moo taxoon

Ñu dollikug waarr Ummu Ghaylaana saxoon

Ba leen gawar bañ naa Surāqata dabee

Yonnenña ñaan ne suuf ga téye ko bum dabe

Mu ne lamaana daaldi deñ fa mu ngiroo

Te daaldi dellu noon ya naan ko doos ngoroo

Fa Ummu Ma‘bad lañu fekkoon wénn béké

Wu xas yonnen laal ko mu wér def ngën ji béké

Soow ma di sottiku di reggal mbooloo

Def saafaraak barke du ràggal mbooloo

Xareb Ḥunayni ḥéeb na suuf sànni ñu daw

Ba noon ya mankoo bëgga not la ñaan ñu daw

Saydinaa Umar la ñaan muy teddngay

Lislaam mu ñów ca suba tuub te daaldi ḥoy

Keroog la Lislaam kawe dootuñu yellu

Biral ya dee faa yellu Farūqay solo

Moo ñaan Boroomam dindi seddub Ḥaydara

Gànnaw ba seddub lolli defti ko dara

Moo ñaan Boroomam dindi aw tangooram

Gànnaw ba mbóoya defatul aw guram

Ibn ‘Abbas la ñaan mu xam ay taawil

Def na faqīhu tekk ca xam ay taawil

Jaabir la ñaanaloon gélémam ga di raw

Te mësla jot gélém ya daawul daqe raw

[Page 4]

Anas mu Mālik moom la yonnen ñaanaloon

Mu gudd fan te ami doom te oomaloon

Juroon na téeméer te dundoon na téeméer

Ak laf te lansaar moo ci ëppi téeméer

Mu dellu ñaanal kii di Jaabir ciy boram

Mu fay boram ya ba desal lëf fa këram

Fukki daaba ak yett ci tandarma ju baax

Ngén ji bindéef ñaanam ya wallaay xar na baax

‘Utaybatu Ibn Abī Lahab la ñaan

Buur Yàlla xiir ko ab xajam mu dem rañaan

Di jëggi Shaam gayndee ko ray ca yoonu Shaam

Ci biiri andam la ko tegge nib saam

Romboon na it Ibn Abī Ṭufayli

Mu dee nde góomi doq yaa ko noyle

Da ko ne Yal na Yàlla mii ràggal ko

Gu koy sonnal ba ray ko buur bugal ko

Jisoon na waa ju fuuy di lekkeeb càmmoñ

Mu ne ko deel def sa ndejoor ci gémméñ

Naka ko bañ loxo la làggi jotatul

Gémmeñ ga ngir télliini waa jaa rafetul

Mës na am it ku ko woroon ci doomam

Ju muy labat niw ërë dal ci doomam

Yonnen ni waaw book na di noon waa ja dem

Fekk ca doom ja ër wa dootul bari ndam

Te ër wa kat amul lu jiit u wor ya

Waande ku wor yonnen dajeek sa lor ya

Amoon na it bis ku ñów fa yonnen ba di lox

Ndeke da koy ñaawal mu faf baaxoo di lox

[Page 5]

Tàggoowul ak di lox ba dee kookaay Ḥakam

Moo yejjivoon yonnen ba feeñalug dëggëm

Mbëtt ak till ak kewél dikkoon na gem ko

Te bu mësaa génn garab ya tiim ko

Garab ak doj yi daa ñu nuyoo ak moom

Di ko keral ciw naaj di dox and ak moom

Doji Uhud yonnen ba mës naa yéeg kawam

Doj wa di baj-baji mu këdd ca kawam

Ne ko Uhud dékkal Rasuula tiim sa kaw

And ak Siddiq ak ñaari way shahiid ca kaw

Mu door ne ràmm xam ne yonnen baa ko war

Te Baabakar Umar wa Usmaana ko war

Xayug xamam ga rëy na looli xarbaax

Ya fi Nabii saxal ba xëy rëy ay baax

Ba mu amee minbar ba bàyyi caa toog

La jooy ba xar te jooy ya bir na ku fa toog

Amoon nabis boobu dafa ñaan ca néeg ba

Per yaak ubéer ya naan amiin néeg ba

Booba la boole ñoñam ak ñoñ Abbas

Ca néeg ba ñaanal leen ludul and ak baas

Gélém ga it tawat ga moo ko yégle

Ñannaaw ga it wonneem ga moo ko yégle

Moo ne boroom gélém ga yokkal mbul mi

Te wàññi ngaax yi loolu mooy mbégal mi

Mu ne ka wonniwoon na delloo picc ma

Nenam bi muy wax ne bu kenn xañ ma

Ba yat wa sàbbaa ci loxoom la ku fa teew

Dégg sàbbaa ga ni kuy wax ku fa teew

[Page 6]

Mës naa am it bu ñam wa sàbbaa ci loxoom

Te ndox mu sell it daan na bàlle ciy loxoom

Ndoxum yoxoom ya daan na mandalub xareem

Fees ndab ya mandal jur ga and aki fereem

Mandal na leen ciy loxo ay yoon yu bari

Te ñam wu tuutam daa na suural ñu bari

Suural na junni ci ñenenenti muuram

Keroog xare Khandaq te xiifal biiram

Xaymaam ci saaño kat ñenenent ciy andaar

Am na ku xayma it leneen ciy andaar

Moom desi yóbbalam lum tuut-tuut ca la daa

Reggal xareem ba lim ko dafay jeexali daa

Bari ngënélam donte géej gee koy yàqal

Garab yi def ay xalimaam duñu ko yàqal

Bu aw ñam mësaan néew ba mu laal ko mu bari

Te lóolu def na ko fa ay yoon yu bari

Bëtub Qatādata langoon na cib lexam

Yonnen ba delloo ko mu gën faa jis ndaxam

Mu gëna jis gëna rafet moroomam

Kii mësla am moroom fa kay Boroomam

Yonnen bisub Khaybar ba woo na Aliyyu

Ñaanal ko Yàlla miw turam di Aliyyu

Tifli ci gët ya wànnéenon mu daaldi wér

Fa saasa moo xare keroog Khaybar bu wér

Wànnéenatul gànnaaw ba diirub dundam

Wallaahi kii moo mëna wàttuy andam

Abū Qatādata fettug kanam ga

Yonnena daq lor ja def wéram ga

[Page 7]

Xaañ nañu Abdullaahi kay Ibnu Anīs

Yonnen ba tifli ca mu naaxsaay niw niis

Moo tifli jam-jam ba ca yeelub Salama

Mu daaldi wér kileek xamam réeralu ma

Jam nañu benn sahaaba xaañ Ibnu Ma 'ādh

Yonnen ba tifli leen nu wér ñoom ñoo am khāṣ

Meneen Ma 'ādh loxoom dogoon na moo ko fab

Saxal ko muy fab lu moroomam mēna fab

Khabiib la yéeféer ya xaroon doqam ga

Mu tàggalook mbàggam ma Yonnen nom ko

Mu daaldi booloo mel ni mësula tàggaloo

Wér lool fa saasa kii yayoo ak màggaloo

Amoon na benn sahaaba gët ya muuru

Ba dootul jis waaye taxul mu tuuru

Yonnen moo tax mu jis ba daan na nas puso

Cig màggatam bii xisa mooy ngën ji xisa

Yonnen ba tifli na ci bënn gu deeyan

Mu fuur ca kaw ba sukk tànq sax doyoona

Raayoon na bopp ku ñu naan Laqra mu wér

kharaan la woon keroog la deñ ci moom bu wér

Tankab ku ñu naan Ibn 'Utaykin moo dàmmoon

Mu raay mu wér mel ni dàmmul woon kii ka mën

Moo tifliwoon yaramu 'Utbata mu xeeñ

Mu mel ni miska mbaa mu saf mbaate bu xeeñ

Ba dootu tuuroo miska lor wa doy na ko

Nit ña da daa banamtu xet gaak bonni ga

Keroog xare Mákka joxoñ na ciw yatam

Xérém ya muy màbb ba di jóoru fi wetam

[Page 8]

Limal xérém ya mu di ñetti téeméer

Tegal juróom benn fukk it sab àtte leer

Ca sen saasa la ko yonnen ba joxoñ

Ñu daanu lépp nun jullit yi nan ko xeñ top

Boobee la jäng baati jä 'a l-haqqu

Wa zahawa l-bāṭilu lii mooy haqqu

Keroog Badar kañ naa 'Ukāthata la jox

Ag màtt muy jaasi te lii kat lañu wax

Gànnaw ba mooy jaasiy xareem ja mu saxool

Ba na mu dee kileg bëggam mat naa saxool

Mu dellu jox ag mātt Abdullaahi

Keroog Uhud ca la xare bi l-Laahi

Naka ca jot daaldi ko def jaasi xareem

Ba na mu daanoo bii xarey mujj gi xareem

Waeroon na nit mu naa ko won ma sab daliil

Boo dékkale doom ji ma suul mu mat daliil

Mu ne ko won ma léegi ab xabroom mu jóg

Mu won ko ko yonnen woo ko doom ja daaldi jóg

Ni yā Rasūl labbayka wante fekk naa

Laaxira gën àddina saa mbég dekki naa

Te fekk naa sama Boroom gën sama ndéy

Gën sama baay ci man yiley maya ma doy

Keroog la baay ba daaldi jébbal ay mbiram

Ngir xam ne yii xarbaax woroo naa ki xérém

Dekkal na it ndeyam te dekkal baayam

Ba ñépp göm ci moom bégal naw gaayam

Moo daan wéral jarag ya ràgg sax ci moom

Mu wér mu baawaan niir ya dëkke taw ci moom

[Page 9]

Ba ñu tawat ko sedd baak taw bu bari

Ak tiil bu yàgg naka ñaan xiin ya wuri

Dëggoom ya daa na nuur ca kaw doj wu mu dox

Waaye ba muy gàddaay jiseeful fu mu dox

Lii moo di kéemaan dëggu yuy nuur ciy doj

Di baña nuur ci ber ku daj kii moo daj

Tàgge na yéefar ya fasoo dee ca Badar

Tay ba ëllëg ñuy sooga dee kera Badar

Tuddul ku des ci ñoom keroog ñéppa fa dee

Ci ñi mu tàggewoon ku bañ kii Yàlla na dee

Moo yëgle deewub ka fa daa wooteg yonnen

Wax ka ko ray fekk sore nañook yonnen

Kookaa di Laswad ma ca njëndil Ḫan 'ā

Ca biir Yaman guddi la dee fa Ḫan 'ā

Ray gi ñu ray Kisrā fa réewum Faaris

Moo yëgle dee ga te soree naak Faaris

Thâbit la ne woon sag dundu deef na sant ko

Sag dee di gug shahîd te lii gëmoon na ko

Moo yëgle deewug buur ba ñu naa Najâsî

Aṣḥamatun buur Ḥabash

Ba mu jullee ko mook saabaam ni keroog

Waar nanu ngir réew ma sore naak moom keroog

Xareb Yamāmata la Thābit mile dee

Kañ naa Musaylamata it keroog la dee

Ca jamanoy Saydunaa Abaabakar

La yooyu xew ka weddi moom du Baabakar

Sëtam bañ naan Ḥaṣan la yonnen biral

Nib sanga ngii buy yéwénal ñaari kuréel

[Page 10]

Moo yéwénal kuréel ba yaayam andaloон

Ak kuréelup Māwiya moo ko jiitwoon

Moo dëddu dhaahir Yàlla jox ko baatiin

Ba tay Shariif yeey fallu nguurak baatiin

Usmaan la ne woon dana dajeek balaa bu tiis

Deef na ko ray ñu gaw ko ray ko lii ka tiis

Gaw ba ñenent fukk ak juróom ñenent la woon

Ciy bis mu doora faatu lii mooy la xewoon

Néef na maram wa moom la yóbbuwaale

Néef na ndoxum Rasuul la faatuwaale

Moo ne woon Umar faatuk Shahid lay faatu

Ku gëm dëggal na lu mu wax dana am

Jaamab Mughīratu Abū Lu'lu'atū

Ko jam ci biir sàppe la waaf daldi koy aatu

Ba ñu ko jàppee ba mu xamee ne dootu raw

La daaldi rey boppam kilee def jëfi raw

Moo ne woon Zubayru da nga xeexak Aliyyu

Te kat kuréel ba ngay faree tooñ Aliyyu

Bisub gëléem ga ñu nga xeexe fa Biṣar

Ñook Sunu Ndéy jaa ande Mákka ba Biṣar

Ñook Ṭal'ataak fanwéeri junni ñoo andoon

Ñu daje foofee xeex fa moom la bindoon

Ba nu daje Aliyyu woo Zubayru

Yégal ko lii mu dellu ngir daw ḥayru

Ba nu daje Ḥaydara not na leen ñu nooy

Mu daaldi delloo Sunu Ndéy Mákka ñu nooy

Fekkoon na yonnen wax na lii Jee Aysha

Lu jiit u lii gànnaaw ba wóor na Aysha

[Page 11]

‘Ammār mu Yāsir la ne woon kuréel bu béeuw

Dana ko rey kon ña ko ray kat ñoooy ñu béeuw

Kuréel ba Māwiya di seen njiiit moo ko ray

Kera xareb Ṣafayīniya la dee cēy lii ka rēy

Mu dellu wax Aliyyu yow ki la ray

Sa naxatal lay dàkk ak jaaséem ju rēy

Bu ko defe deret ja tooyal sab sikkim

Da ngay Shahiid waxam ja yéppa mata gëm

Thamooda seen naaga ga waa ja ko coroon

La ko ne ñoo gëna texeedi ña njëkkoon

Ki lay rayit gëna texeedi ña mujj

Mooy Ibnu Maljam kooka naari lay mujj

Qaysin la ne woon bindéef yi kenn du la ci lor

Ibn Ziyād mere ko doon ko bëggä lor

Buur Yàlla faat kofaf lu jiitu ak loram

Ibn Ziyād moo weddi fiirooki loram

Yow Kayre goowal nak te sant Bamba

Moo tee nga def baliit bu mel ni tën ba

Cantug sëriñ mooy gug Rasuulul Laahi

Cantug Rasuulu it moo di Alhamdu li l-Laahi

Xarbaax yi may feeñal du bëgga siiwa tax

Déedéet cofeel gi sax ci xol bi rekka tax

Ku sopp waay foo toog di waxtaaney mbiram

Waxatuma ngën ji bindéef mi nuy yërëm

Ku am ci yérmandey boroomam moo ci wax

Mooy yonnenub yérmande lii la Yàlla wax

Tariy tàggam saa ndaw ga moom laa soxlawo

Bi may mag it fenti woyam laa féetewo

[Page 12]

Néew doole yàqul and léeba wax ni wor

Mooy yaq waande sopp géey tax duma wor

Maa ngi saxal woyam ba yaakaar naag texe

Ngir Faatimaay gàddul ku koy woy ag texe

Njéem tàaggi yaaraam mooy bégal xolam Nabii

Tàaggi Wolof war naa bégal xanaa Nabii

Ngir Yàlla moo bind Arab bind Ajam

Xamal na it ngën ji bindéef lughay Ajam

Bu nu soree te diy Wolof te sopp ko

Nan ko ci woy yonnen Wolof yi umpu ko

Yëg gi nu yëg màggug Rasuulul Laahi

Yal na nu joo ëllëg ci Ahlul Laahi

Yëg gu nu yëg màggug ñoñam gànnaawam

Yàlla na nu berndéel ëllëg fay taawam

Yëg gu nu yëg gën ga fí saabaam yi gënoon

Yàlla na nu fàttelo ëllëg lu nu bonoon

Yëg gu nu yëg Bamba mi dib ghawthoom fí nun

Yal na nu wan jëmmam mbiram la nu wanoon

Aamiïna aamiïna bi Yàlla dul tèle dee

Bambaak yonnen Yal na nu Yàlla xettale

Aamiïna aamiïna bi Yàlla dul tèle

Bambaak yonnen Yàlla na nu Yàlla xettali

Jullil nu yow Yàlla ci kii ngay ràmmuloo

Mook ñoñam ak saabaam ya ndax nu kumaloo

Ak ci Sériñ bi nuy tuddoo ba saa taxaw aamiïn

Ëllëg Yàlla na nu féewook ay wu xew

Subhāna Rabbika Rabbi l-'izzati 'ammā yaṣifūna wa sallāmun

'Ala l-Mursalīna wa l-ḥamdu li l-Lāhi Rabbi l-'ālamīna